

ароматичних хімічних есенцій, які небезпечні для здоров'я. Корисний для організму лише зелений та чорний чай гарних сортів без цукру і у незначних кількостях. Також небезпечним є зловживання розчинною кавою. Гранульовані напої не мають нічого спільного з натуральною кавою і містять велику кількість хімічних домішок, тим паче, що кава має сильно кислу реакцію, особливо кава з цукром.

Стосовно молока виявилось, що часте його вживання може призвести до захворювань серця. Це пов'язано з тим, що білок молока – казеїн виробляє молекули, які небезпечні для артерій і коронарних судин, також цей білок провокує ріст ракових пухлин.

Не менш важливим фактом також було дізнатися про те, що юнаки та дівчата вживають на дискотеках та днях народженнях однолітків, тобто тоді, коли немає контролю батьків. Тож на це запитання були отримані наступні відповіді: найбільше, а саме 88 % серед опитаних виявилось тих, хто вживає алкогольні напої (пиво, вино, водка) і лише 12 % молоді віддають перевагу безалкогольним напоєм.

Таким чином, ми бачимо, що досить значний відсоток тих, хто вживає алкогольні напої, які також не є корисними. Алкоголь навіть у малих дозах порушує роботу печінки, нирок, нейронів головного мозку. Особливо небезпечно для дітей і підлітків пиво, яке вживають більшість старшокласників, а саме 48 %.

Отже, інформація про різноманітні види напоїв свідчить про те, що отруєння ними куди страшніші ніж харчові отруєння, тому що вода приймає участь в усіх біохімічних процесах організму. А діоксиди розкладаються дуже повільно – на це потрібні десятки років. І тому, токсичні речовини накопичуючись в організмі людини викликають порушення репродуктивних функцій і ендокринної системи, сприяють виникненню ракових захворювань і генетичних аномалій, які руйнують імунітет.

Тож головною задачою кожної людини є турбота про своє власне здоров'я і, в першу чергу, усвідомлення того, що впливає і від чого воно залежить. Здоров'я – найбільша цінність суспільства та, зокрема, кожної людини. Саме цей скарб починають цінувати та берегти, частково його втрачаючи.

Проведене дослідження допомагає майбутньому вчителю спрямувати педагогічну діяльність на створення умов для усвідомлення учнями значущості здоров'я у житті людини та спонукати їх до здорового способу життя.

Література

1. Мазуркевич С.А. Пить или не пить? – Ниж. Новгород: Академия здоровья, 2003. – 49 с.

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЇХ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Гузь В.В. (Мелітополь)

Серед пріоритетних напрямків розвитку освіти в Україні, які повинні забезпечувати держава, Національна освітня доктрина визначає екологічний напрям. Основною метою національного виховання освітня доктрина визначає серед інших формування моральної, художньо-естетичної, трудової, екологічної культури учнів [1].

На основі формування наукового світогляду і критичного мислення, в освітній галузі "Природознавство" Державних стандартів базової і повної середньої освіти ставиться мета усвідомлення учнями способів діяльності і ціннісних орієнтацій, які дають змогу зрозуміти наукові основи сучасного виробництва, техніки і технологій, безпечно жити у сучасному високотехнологічному суспільстві і цивілізовано взаємодіяти з природним середовищем. У змісті біологічної компоненти цієї освітньої галузі серед інших складових

компонентів наукового мислення ставиться завдання формування екологічності мислення. В основній школі завданням природознавчої освітньої галузі є формування в учнів ціннісних орієнтацій на збереження природи, гармонійну взаємодію людини і природи, уміння екологічно виважено взаємодіяти з довкіллям. Тоді як у старшій школі декларовано мету формування екологічної культури учнів, уміння гармонійно взаємодіяти з природою і безпечно жити у високотехнологічному суспільстві, усвідомлення ціннісних орієнтацій щодо ролі і значення наукового знання в суспільному розвитку.

Альтернативним підходом до традиційної екологічної освіти учнів та студентської молоді є розширення традиційного поняття довкілля не лише як природних чинників, а і як сукупності природних, людських, економічних факторів, які мають впливають на особистість людини. У цьому розумінні екологічна освіта зазнає змін у відповідності до принципу гуманітаризації освіти, якій характерно "олюднення знань". Екологічна освіта перестає бути сциєнтичною за своєю сутністю, вузькою, лише дзеркальним відбиттям техногенного впливу людини на природу.

Екологічна освіта повинна своїм результатом передбачати і соціальні компетенції, сприяти громадянському вихованню. Це стосується в першу чергу виховання особистості; формування позитивної самооцінки в результаті дотримання певних соціальних норм; виховання соціальної відповідальності перед майбутніми поколіннями; почуття приналежності до колективу, народу, нації, людства, Планети через вирішення різномірних екологічних проблем.

В умовах загострення екологічної кризи для людства як у життєдіяльності індивіда, так і суспільства та цивілізації на глобальному рівні, потреба у постійному творчому розпізнаванні, постановці і розв'язуванні як очевидних, так і неймовірно складних і латентних екологічних проблем стрімко зростає у масштабах (проблеми екологічної безпеки і відповідних впливів для життєдіяльності людини; зниження техногенного навантаження на природу і людину; адаптації людини в кризових екологічних умовах, зокрема після техногенних катастроф, наприклад, на Чорнобильській АЕС та ін.).

Самостійне розв'язування і складання навчальних задач старшокласниками в сучасній природничо-науковій освіті розглядається науковцями не тільки з позицій завдань традиційного формування наукових понять у діяльнісному підході, але і завдань розвитку їх творчого, креативного і дивергентного мислення, освітніх компетенцій (Г.О.Балл, Ю.І.Машбиць, А.І.Павленко [2], В.І.Староста [3] та ін.).

Творча за змістом науково-дослідна діяльність учнів та в більш повній мірі - студентської молоді, яка має на меті самостійну постановку і розв'язування екологічних задач, відповідні ціннісні орієнтації, знання, вміння і навички є важливим засобом формування екологічного мислення, компетентності та екологічної культури учнів і студентів.

Ми вважаємо, такі задачі повинні доповнюватися творчими завданнями на їх самостійне складання учнями, моделювання відповідних процесів у природі, екологічних спостережень, експертиз і проектів і т.д., що в більш повній мірі відповідатиме завданням формування екологічного мислення та екологічної культури. Розглядувані завдання, з погляду на їх інтегративний і міжпредметний характер, доцільно також реалізувати у формі виконання науково-дослідницьких учнівських і студентських проектів в системі МАН та НДРС. Таким чином створюються можливості інтеграції задачної та проектної технологій у розвитку наукової творчості майбутніх вчителів природничо-наукових дисциплін.

Готовність до роботи з науково-дослідницькими проектами, навчальними задачами і завданнями екологічного змісту повинна увійти до переліку професійних компетенцій майбутніх вчителів природничо-наукових дисциплін.

Література

1. Національна доктрина розвитку освіти //Освіта України. - №33. - 2002. - С.5-7.

2. Павлинко А.І. Методика навчання учнів середньої школи розв'язуванню і складанню фізичних задач: (теоретичні основи). К.: Міжнародна фінансова агенція, 1997. -177с.
3. Староста В.І. Навчання школярів складати й розв'язувати завдання з хімії: теорія та практика: Монографія. – Ужгород: УжНУ-Гражда, 2006. – 327с.

РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ В КУРСІ ЕКОЛОГІЇ

Гуріненко Н.О., Галушко С.О. (Полтава)

Проблема розвитку творчості школярів у наш час є досить актуальною. Пізнавальна діяльність учнів повинна здійснюватися від репродуктивного рівня до творчого. Такий перехід можливий завдяки високій мотивації, що забезпечує розвиток особистості кожного учня.

За українським педагогічним словником С. Гончаренка, творчість – продуктивна людська діяльність, здатна породжувати якісно нові матеріальні та духовні цінності суспільного значення. Розвиток творчого потенціалу діяльності є важливою умовою культурного прогресу суспільства й виховання людини [1]. Тому при вивченні курсу шкільної екології слід звертати увагу на формування в учнів різноманітних, глибоких і міцних системних знань, на максимальну стимуляцію самостійної діяльності учнів, на розвиток стійких творчих інтересів, цілеспрямованості творчих пошуків, наполегливості під час виконання творчих завдань.

За Е. Фромом, творчість – здатність дивуватися і пізнавати, уміння знаходити рішення у нестандартних ситуаціях, спрямованість на відкриття нового і здатність до глибокого усвідомлення свого досвіду.

У руслі етапів творчого процесу велике значення мають постановка проблем і побудова гіпотези. Як показали проведенні дослідження, самостійне визначення учнем проблеми підвищує якість засвоєння знань, активізує творчу мислительну діяльність, виконує функцію раціонального регулятора і прискорює процес вирішення. Самостійне визначення проблеми більше відповідає природі творчої діяльності, гарантує виникнення творчої активності.

З погляду на вище зазначене, варто окреслити таку форму організації творчої роботи, як учнівські проекти. Проектна діяльність учнів – це спосіб досягнення дидактичної мети шляхом детальної розробки проблеми, вона має завершити реальним результатом, який можна представити відповідно оформленим. Цей результат можна побачити, осмислити, застосувати в практичній діяльності. На думку науковців, щоб досягнути такої мети, треба навчити учнів самостійно мислити, окреслювати і розв'язувати проблеми, інтегрувати знання з різних навчальних предметів, установлювати причинно-наслідкові зв'язки, прогнозувати наслідки реалізації різних варіантів [2]. Використання проектів передбачає творчу самостійну роботу учнів, розраховану на певний проміжок часу.

Організація творчого підходу до навчання екології є одним із складних питань. Ми розглядаємо нову, цікаву форму проведення екологічної роботи, у ракурсі розвитку розумової діяльності – метод проектів.

Застосування даної форми навчання, на нашу думку, зумовлена її ефективністю щодо розвитку пізнавальних навичок учнів, критичного продуктивного мислення, вміння самостійно конструювати власні знання, орієнтуватися в інформаційному просторі.

В останні роки метод проектів досить успішно впроваджується у вітчизняну систему освіти учнів різних вікових груп, про що свідчать, зокрема численні перемоги українських школярів на міжнародних олімпіадах екологічних проектів.

На сьогоднішній день ефективно організовувати проектну діяльність учнів